

เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

นี่วาสนาของคน เห็นไหม หาเวลาลำเวลา จะหาเวลามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ หานะ เพราะเรา
เชื่อใจ เราเชื่อนะ เรามองโลกสิ ถ้ามองทางประวัติศาสตร์นะ เมื่อก่อนทางยุโรปยังไม่เจริญเลย มัน
จะเจริญตามตะวันออกกลาง ตะวันออกกลางนี่เจริญก่อน แต่เดี๋ยวนี้ตะวันออกกลางไม่เจริญเลย จะ
ไปเจริญอยู่ทางยุโรป โลกนี้มันจะแปรสภาพของมันไปตามอนิจจังไง สภาพะของโลกมันเป็น
อินดินไตย มันเกิดดับสภาวะแบบนี้ แล้วเราทางวิทยาศาสตร์ก็พยายามพิสูจน์กันนะ ว่าโลกนี้มันมา
จากไหน มันแตกมาอย่างไร ไคโนเสาร์ตายไปตั้งแต่เมื่อไหร่ ความเปลี่ยนแปลงของโลกมันขนาด
ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า โลกนี้เป็นอินดินไตย สิ่งที่เป็นอินดินไตยคือว่ามันเป็น
สภาวะของมันอย่างนั้น เราต้องการเรื่องอดีตอนาคต เราอยากจะทำแต่สิ่งต่างๆ แต่เราไม่รู้เรื่อง
ปัจจุบันของเรา เราไม่รู้เรื่องตัวตนของเรา เราไม่รู้เรื่องอื่นทั้งหมดเลยแต่ยกเว้นเรื่องของตัวตนของเรา
เราจะไม่เข้าใจของเราเลย เราถึงต้องแสวงหาไง แสวงหาตัวตนของเราให้ได้ เราถึงว่าต้องมีศรัทธา
ความเชื่อก่อน ถ้าไม่มีความเชื่อนะ เรามองประเพณีแล้วเราบอกว่า ของนี้เป็นของเก่า ของครี ของ
ล้ำสมัย

ไปทางอีสานเวลาขึ้นไปบนศาลาเขาจะบอกว่า เขตนี้ผู้หญิงห้ามเข้า เขตนี้ผู้หญิงห้ามขึ้นไป
บนอาสน์สงฆ์ของเขานี้เขาไม่ให้ขึ้นไป เพราะอะไร เพราะสถานที่ไง เราเคารพสถานที่ เราเคารพธรรม
วินัย เราเคารพประเพณีเท่ากับเคารพเรา เพราะอะไร เพราะสิ่งที่เราเคารพอย่างนั้นมันมีที่สูงที่ต่ำ ดู

หัวใจของเราสิ ถ้าหัวใจของเราดำนะ หัวใจของเราคิดแต่ทางโลกนี้ เราจะมองเลย สิ่งนี้เป็นเรื่องไร้สาระ สิ่งนี้เป็นเรื่องที่ว่ามันจะต้องเป็นไปได้อย่างไร แต่เขาเคารพกัน เห็นไหม เคารพแม่น้ำ ลอยกระทง สิ่งที่เราเคารพนี่สิ่งที่ธรรมชาติ สิ่งมีต่างๆ ที่ธรรมชาติ ถ้าเคารพเขามันก็เท่ากับเคารพตัวเอง เพราะมันจะหาตัวเองให้เจอไง สิ่งที่เราเคารพเขาขึ้นมา มันจะมีตัวตนของเราเกิดขึ้นมา เราทำสิ่งนั้นเพื่อเราๆ

เพื่อเรา เห็นไหม เราทำทาน เราทำบุญกุศลก็เพื่อเรา เพื่อเราอะไร เพราะเราหัดฝึกฝนใจ ถ้าเราไม่ฝึกฝน เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็เชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา เรารู้สภาวะแบบนี้ พระสารีบุตรฟังพระอัสสชิพูดเท่านั้นนะ เห็นพระอัสสชิออกบิณฑบาตมีความนุ่มนวลมาก มีความเรียบร้อยมาก นี่ศาสดาของพระอัสสชินี่คือใคร ตามไปไง พระอัสสชิบอกว่า “เราเพิ่งบวชใหม่ ธรรมที่ลึกซึ่งเรายังไม่รู้ พระพุทธเจ้าสอนว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องมาจากเหตุ มันมีเหตุต้องสาวไปเหตุ ถ้าดับที่เหตุมันนั้น ผลมันก็ต้องดับไปด้วย” ฟังแค่นี้ เขาถึงกับเป็นพระโสดาบันขึ้นมาเลย

เราก็เหมือนกัน โลกนี้เป็นสภาวะแบบนี้ มันเป็นอนิจจังอยู่ตลอดเวลา แต่มันเป็นอนิจจังตามสภาวะโลกของมัน แต่เรายึด ใจของเรายึดสิ่งนี้ แต่ว่าเราไม่ยึด เราศึกษาธรรมแล้วเราเข้าใจๆ เราเข้าใจนี่เป็นสัญญา สิ่งที่เป็นสัญญาคือสิ่งที่เป็นจากภายนอก มันไม่เข้าถึงใจของเรา เพราะไม่เห็นตัวตนของเรา เพราะไม่สามารถทำความเข้าใจของเราได้

เราคิดประสาเรานะ คิดประสาเราคิดประสาโลก คิดประสาโลกก็ยะว่าเราเข้าใจ เราศึกษาเหมือนกับเราศึกษาทางวิทยาศาสตร์ เราศึกษาเราเข้าใจทั้งหมดเลย แล้วเราได้ประโยชน์อะไรสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นประโยชน์คือถ้าเราเอามาใช้เป็นประโยชน์ เห็นไหม สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์ สิ่งที่เป็นเครื่องยนต์กลไกอำนวยความสะดวก มันได้เท่านั้น แต่ได้เท่านั้นเราก็ว่าแห้ว เราก็เศร้าสร้อย จิตใจเห็นไหม คนเราแต่โบราณต้องทำมาหากิน ต้องพยายามค้นคว้ากว่าอาหารจะสำเร็จแต่ละมื้อๆ นี่

เวลามันหมดไป เต็มนี้ทุกอย่างใช้กดปุ่มหมดเลย คนเรามีเวลาว่างมาก ดูอย่างเด็ก เห็นใหม่ เวลาว่างมาก แล้วมันจะออกไปเล่นตามประสาเด็กของเขา เขาต้องหากีฬา หาสิ่งต่างๆ เพื่อจะให้เด็กมีความสนใจ

คนเราก็เหมือนกัน ถ้าเวลาชีวิตของเรามันมีเวลาว่างมาก มันก็คิดถึงเรามาก มันจะเศร้าว่าเหว่มาก สิ่งที่ว่าเหว่เพราะใจไม่มีที่พึ่ง เพราะเราไม่เห็นคุณค่า มาวัดให้วัดใจ วัดไม่เหมือนบ้าน บ้านไม่เหมือนวัด ถ้าอยู่ที่บ้านเรา เราจะอิสระเสรีภาพ เราจะทำอะไรก็ได้ แต่ถ้าเป็นวัด วัดเป็นที่อยู่ของผู้มีศีล ผู้มีศีลผู้มีธรรมฝอยอมคุ้มครอง นี่โลกเขาว่ากันอย่างนั้น แต่ทำแล้วเทวดาคู่คุ้มครองใจ มีเทพมีเทวดาคู่ครอง สิ่งนั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ถึงว่าผู้หญิงห้ามขึ้น เพราะความเคารพของเขา เป็นประเพณีของเขามา แต่ผู้หญิงขึ้นก็ขึ้นได้เพียงแต่ว่ามันเป็นความเคารพความเลื่อมใส

ความขึ้นได้นี้เป็นความประสาเรา เราว่าสิ่งใดๆ มันไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ถึงที่สุดแล้วไม่มีหญิงไม่มีชาย ความเคารพของเรา เห็นใหม่ เวลาเราทำความสงบของเรา ถ้าจิตสงบเข้าไปนี่สมาธิมีหญิงมีชายใหม่ สมาธิก็คือความรู้ของใจ ความรู้ของใจมีหญิงมีชายใหม่ ไม่มีหญิงมีชาย เวลาจิตสิ้นจากกิเลสไปมีหญิงมีชายใหม่ เพราะไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไม่มีสิ่งใดเลย สภาวะนี้เป็นสภาวะธรรมทั้งหมด

สิ่งที่เป็นสภาวะธรรมทั้งหมดมันต้องอาศัยสิ่งที่เข้าไป เข้าไป เห็นใหม่ สัพเพ ธัมมา อนัตตา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอนัตตา เรื่องความเป็นไป อนัตตาสิ่งที่เกิดขึ้น เราเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ว่าเป็นอนัตตา แต่เวลาเกิดดับในหัวใจเราไม่เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นอนัตตา เรายึดของเราทั้งหมดไป เรามีความเห็นนะ เวลามันมีความฟุ้งซ่าน เวลามันมีความทุกข์ เวลามันเกิดขึ้น ทำไมมันทุกข์มาก เวลามันหายไปมันจะทุกข์ไปอย่างไร นี่มันก็เข้าใจได้แค่นี้ แต่ไม่สามารถควบคุมได้ใจ ไม่สามารถชำนาญในวสีใจ เราไม่มีสติ ไม่มีสิ่งที่ควบคุมใจนี้เข้ามา

ถ้าเราฝึกหัดสติ เห็นใหม่ ทุกคนต้องฝึกหัดเอง ทุกคนเวลากินข้าวอ้อมเองจากใจดวงนั้น กระทบะอันไหนมีอาหารตกเข้าไปในกระทบะ กระทบะนั้นก็มีรสชาติมีความอ้อมเต็มของมัน ใจก็เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติเพื่อจะให้ถึงใจต้องประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น เราศึกษาธรรมเข้ามา เราศึกษามา เราเอาสัญญาเข้ามา เราว่าเรารู้ๆ เรารู้มันเป็นภาคปริยัติ เป็นแผนที่เครื่องดำเนิน แต่เกิดการปฏิบัติขึ้นมามันจะเกิดเป็นปฏิกิริยา สิ่งที่เกิดปฏิบัติมันถึงว่า เกิดจากใจดวงหนึ่งให้อีกใจดวงหนึ่ง ใจดวงนั้นส่งธรรมดวงนั้นจากใจดวงนั้น ให้กับใจดวงต่อไป ถ้าใจดวงนั้นเข้าถึงธรรมจะรู้สภาวะแบบนั้น ถ้าใจดวงนั้นเข้าไม่ถึงธรรม มันก็เป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของสัญญา เป็นเรื่องของการจำได้หมายรู้สิ่งต่างๆ เข้ามา

สิ่งต่างๆ เข้ามา มันก็เป็นสภาวะธรรมอันหนึ่ง เหมือนกับคนที่ไม่รู้เลย มันก็มีความลังเลสงสัย คนรู้มันก็มีความเข้าใจ แต่รู้แล้วก็ยึด เห็นใหม่ ก็เลสมันสำคัญตรงนั้น รู้แล้วยึดความเห็นของตัว ยึดความเห็นว่าเป็นของตัว แล้วมันก็เป็นอนิจจัง ความเห็นนี่ก็เป็นอนิจจัง ความเข้าใจนี่ก็เป็นอนิจจัง เดียวก็ลืม ต้องพยายามทบทวนเข้ามา ทบทวนเข้ามา เห็นใหม่ สิ่งที่ทบทวนเพราะมันเป็นสัญญา มันเป็นขั้นๆ ขั้นเกิดดับกับใจ แต่อริยสัจนี้มันเกิดที่ใจ เกิดที่ใจ เห็นใหม่ พระอรหันต์ลืมได้หลงได้ในบัญญัติในสมมุติ สมมุตินี้หลงได้ หลงก็ไม่เข้าใจตามนั้นไป

อย่างเช่น พระอรหันต์ เห็นใหม่ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้หมอชีวกเป็นผู้รักษา นี่ก็เหมือนกัน พระอรหันต์ไม่เข้าใจเรื่องของยาของสารเคมีต่างๆ เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องสมมุติ มันเป็นสมมุติอยู่สภาวะแบบนั้น ไม่เข้าใจสิ่งนั้นได้ แต่อริยสัจในหัวใจนี้แน่นอน สิ่งนี้กระเพื่อม จิตเสวยอารมณ์ เสวยความกระดิกของใจ สติพร้อมไปตลอด สติมันจะพร้อมกับจิตดวงนี้ จิตดวงนี้จะเข้าใจความเป็นจริงของใจดวงนี้ แล้วทุกๆ อะไรมันจะเกิดขึ้นมาได้ละ เพราะมันมีสติพร้อม ว่าสิ่งนี้เป็นทุกข์

แต่เวลา เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมัยพุทธกาลนะ สัทธาวิหาริกของพระสารีบุตรจะมาราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาถึงกลางคืน แล้วก็พยายามจะหาที่พักอาศัย

กัน สิ่งเสียงดังมาก สมัยนั้นพระนาคิตะเป็นผู้อุปฐากขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก นาคิตะ นั้นใคร เหมือนชาวประมงเขาหาปลาด้วยกัน ไม่มีความสำรวม ไม่มีความระวัง มีแต่ความกระทบกระทั่งกัน มีแต่ความต้องการที่อยู่อาศัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ให้พระนาคิตะไล่พวกนี้ออกไป ไล่ออกไป

เวลาจะสอน การแสดงกริยาออกมานั้นเป็นกิริยาการสั่งสอน แต่เวลาใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีกิเลสไหม? ไม่มีกิเลสเลย แต่ทำไมไล่พระลูกศิษย์ของพระสารีบุตรออกจากวัดไป เพราะว่าเสียงดังเหมือนชาวประมงเขาหาปลาด้วยกัน จนสุดท้ายแล้วทวดามาขอโทษ พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าถึงบอกให้ไปตามพระพวกนั้นกลับมา เทศน์ให้พระพวกนั้นฟัง ว่าพระเราเวลาก้าวเดินอยู่ศีลธรรมนี้จะต้องถอดไปตลอดไป ข้อวัตรปฏิบัติต้องมีใจ วัตรปฏิบัติเครื่องดำเนิน ถ้าเรามีเครื่องดำเนินเราจะถึง

นี่ก็เหมือนกัน ประเพณีนี้ถ้าเป็นเครื่องดำเนิน ประเพณีนี้ประเพณีของโลก แต่ถ้าอริยประเพณี รุกค่วัตถุนี้เป็นอริยประเพณี อริยวินัย สิ่งที่เป็นอริยประเพณี อริยวินัย เพราะเราจะเข้าถึงใจของตัวเองต้องอาศัยสิ่งนี้ย้อนกลับเข้ามา เวลาเราจะต้องการหาภาชนะใส่สิ่งของต่างๆ เราต้องหาเห็นใหม่ นี่เราต้องหาใจของเรา ถ้าใจของเราสงบขึ้นมา ใจของเรามีสติขึ้นมาเป็นสัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิยกขึ้นวิปัสสนาจะย้อนกลับเข้ามา สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เราต้องดำเนินมา สิ่งนี้ยังเป็นอนัตตาอยู่จนถึงที่สุดมันทำลายสิ่งต่างๆ เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปเป็นอกุปปะ นี่พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา ดับจากใจ

เราเห็นแต่วัตถุ เห็นใหม่ สิ่งที่ว่าวัตถุเกิดมา อย่างรถเราซื้อมา มันต้องเสื่อมสภาพไป ธรรมชาติของมัน มันต้องเสื่อมสภาพไป แต่เราไม่เคยเห็นว่าใจที่มันเสื่อมสภาพ สิ่งที่ยึดมันมันเสื่อมสภาพ แต่ผู้รู้ที่อยู่ในใจลึกๆ นั้นไม่เสื่อมสภาพ ชาติรู้นี้มีอยู่ตลอดไป ชาติรู้มีอยู่ในใจทุกดวงใจ ทุกดวงใจจะมีหัวใจสิ่งรับรู้นี้ นี้คงทน สิ่งที่เกิดไม่เคยตาย ไม่เคยตายอันนี้ แต่ตายจากภพชาติไป ตาย

จากโลกสมมุติไป ตายจากวิภูฏะ เห็นใหม่ เวียนไปตามวิภูฏะเพราะเกิดตายๆ ในวิภูฏะนั้น แต่ตัวจิต
ตัวธาตุนี้จะไม่เคยตายเลย จะแปรสภาพตลอดไป สิ่งนี้มันเวียนไปตามอันนั้น สิ่งนี้มีอยู่ แต่สิ่งนี้เป็น
เอกเทศนะ ไม่ต้องไปเกาะเกี่ยวกับสิ่งใด ไม่ต้องอ่อนวอนสิ่งใด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บอกให้ทำดี ให้พยายามสร้างมรรคของเราขึ้นมา สร้างเอโก ฌัมโมัง จิตนี้ถ้ามีเอโก ฌัมโม มีทางอัน
เอก พ้นออกไปจากนี้ แล้วเราต้องสร้างขึ้นมาจนถึงเป็นสมบัติส่วนตัวคนใด

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป พระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เมื่อใดจะ
หมดเขตหมดแดนไป อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะ
ไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย เราปรินิพพานไปก็เอาแต่ธรรมของเราไปด้วย ธรรมของพระสารีบุตร
ธรรมของอัครสาวกต่างๆ ก็เป็นของบุคคลคนนั้น เวลาคนๆ นั้นสิ้นไป เพราะสิ้นจากธาตุสิ้นจาก
สมมุติ เศษส่วนที่เหลืออยู่ ชั้นที่นี้เป็นธรรมชาติอยู่นี้สลัดทิ้งไป ใจก็พ้นออกไป แต่ในเมื่อครองธาตุ
ครองชั้นอยู่ มันก็ใช้สิ่งนี้เพื่อเป็นประโยชน์กับโลก สิ่งที่เป็นประโยชน์กับโลกมันจะไม่ใช่โทษ
กับใจดวงนั้นเลย ใจดวงนั้นจะมีความสุขมาก

วัฒนธรรมประเพณี ถ้าเรารักขามันจะรักษามาย่างนั้น อย่าไปยึดมัน ถ้าเราจะเริ่มต้นก้าว
เดินนะ เริ่มเดินก้าวที่หนึ่ง ก้าวที่หนึ่งนี่เราก็ยึดไว้ เราจะไม่มีก้าวที่สอง ก้าวที่สามตลอดไป ประเพณี
เราก็ยึดประเพณีมา แต่ถึงแล้วเราก็ต้องปล่อยมาๆ เพราะเราไปยึดประเพณีนั้น ใจเราก็อยู่ตรงนั้น ใจ
เราไม่ก้าวเดินออกไปเลย แต่ถ้าเราปล่อยสิ่งนั้นเข้ามา ใจมันจะสงบเข้ามาๆ แล้วเราพยายามยกขึ้น
วิปัสสนาได้ ถ้าวิปัสสนาได้จะเกิดปัญญาของเรา ปัญญา นั่นคือตัวพลังงานของเรา พลังงานของเรา
คือทำใจของเราให้กิเลสขยับขอบลงมาก่อน แล้วกิเลสนี้จะขาดไปเพราะด้วยมรรคสามัคคีที่ปัญญานี้
มันมารวมตัวกัน นี้ธรรมจักรมันหมุนอย่างนั้น แล้วทำลายใจอย่างนั้นพ้นออกไป.

ความสุขอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากใจของเรา ใจของเราจะมีธรรมชาติอันนี้ ถ้าเราศึกษา เราเล่า
เรียน แล้วเราประพฤติปฏิบัติ เราพยายามนั่งนะ กำหนดพุทโธๆ นะ ทำของเรา ทานส่วนทาน อันนี้

เป็นอามิส เป็นการขับเคลื่อน เป็นความศรัทธาถึงเราเข้ามาฟังธรรม แต่ถ้าจิตเราปฏิบัติขึ้นมาแล้ว
อันนี้เป็นสมบัติของเรา นี่ไม่ต้องฟังใคร ไม่ต้องให้ใครการันตี ไม่ต้องให้ใครมารับรองสิ่งนี้ สิ่งนี้จะ
เป็นจริงกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นรู้จักดวงนั้นเป็นปัจจัยตั้งจากใจดวงนั้น เอวัง